

КИЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦЕНТР СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ

МЕРЕЖА РАЙОННИХ ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ І
ЗАКЛАДІВ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ МІСТА КИЄВА

МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР «НЕЗАЛЕЖНЕ ЖИТТЯ»

НАВЧАЛЬНИЙ КУРС «ШКОЛА БАТЬКІВ»

ДЛЯ СІМЕЙ, ЯКІ ВИХОВУЮТЬ
ДИТИНУ, МОЛОДУ ЛЮДИНУ
З ІНВАЛІДНІСТЮ

ТЕМА 1. Правова модель інвалідності в контексті Конвенції про права людей з інвалідністю для життя моєї дитини:

- коректна мова;
- важливість подолання стереотипів щодо людей з інвалідністю;
- право і нормалізація життя;
- Конвенція про права осіб з інвалідністю та Факультативний протокол до неї;
- інвалідність розглядається як компонент людського різноманіття і частини людства;
- сім'я – природне середовище дитини з інвалідністю.

Незатребуваність права – головна причина нереалізованості права!

ТЕМА 2. Соціальний захист дітей і осіб з інвалідністю, батьків, гарантований державою:

- важливі положення Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні». Механізм отримання гарантій;
- дискримінації за ознакою інвалідності заборонена, (ст.23У, 161 ст. КК);
- право на працю, немає «неробочої групи»;
- порядок призначення соціальної допомоги;
- пільги, пільгові ліки;
- приклади практичного застосування.

Письмове звернення – це заява на потребу!

ТЕМА 3. Забезпечення реабілітаційними послугами:

- інформування батьків щодо Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні», ст. 23;
- порядок забезпечення технічними засобами та заходами реабілітації;
- якісне заповнення ІПРі;
- МСЕК, ЛКК. Термін дії ІПРі. Зразки заповнених ІПРі;
- реабілітаційні послуги і реабілітаційний простір на рівні громади міста Києва;
- приклади практичного застосування.

Реабілітація – це умова для створення рівних можливостей!

ТЕМА 4. Забезпечення права на освіту для всіх дітей:

- Закон України «Про освіту», ст. 55: навчальний заклад вибирають батьки;
- порядок забезпечення освіти для дітей з інвалідністю: інклюзивна форма навчання, індивідуальна форма навчання;
- забезпечення спеціальної освіти для дітей з важкими комплексними порушеннями;
- дорожня карта дитини;
- порядок вирішення проблемних питань. Приклади заяв та практичного застосування.

Немає дітей, яких неможливо навчити –
є неправильно підібрані цілі і методики!

ТЕМА 5. Система соціальних послуг:

- перелік соціальних послуг, що надаються особам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати;
- зміст соціальних послуг, що надаються фахівцем соціальної роботи під час здійснення соціального супроводу сім'ї (особи), яка перебуває у складних життєвих обставинах, пов'язаних з інвалідністю;
- залучення батьків до процесу реалізації прав дітей та молоді з інвалідністю. Розпорядження КМУ від 28.12.2016 № 1073;
- механізми відстоювання прав;
- зразки заяв, приклади практичного застосування.

Коли батькам доступні ресурси, послуги та соціальна підтримка,
вони з великою ймовірністю вибирають життєвий шлях, який
веде до нормалізації.

ТЕМА 6. Правова та інформаційна допомога:

- звернення – зміст, форма, порядок - як спосіб вирішення питання;
- інститут Уповноважених омбудсменів з прав дітей і людей в Україні;
- інформаційні Інтернет-ресурси і їх використання;
- центри безоплатної правової допомоги;
- гарячі Урядові лінії;
- пенсійні фонди, персоніфікація (заява, доступ до персоніфікаційного особистого сайту);
- зразки заяв, приклади практичного застосування.

Як в рамках існуючого законодавства реалізувати права осіб з інвалідністю, щоб вони могли гідно прожити своє життя!

ДАТА:

ЧАС:

ШКОЛА:

Автор і ведуча школи:

Лариса ТАТАРІНОВА,

заступник

директора-начальник

відділу соціальної роботи

Солом'янського РЦСССДМ,

майстер соціальної роботи,

член правління ГО «Ліга

соціальних працівників»

Чекаємо на Вас за адресою:

вул. Довженко,2, каб. 14,

тел.: **+38 (044) 456 11 28,**

емел адреса:

kmcssm@ukr.net

Їхати: станція метро

«Шулявська»

Як розвинути самостійність дитини?

1. Визнання особистості дитини та її недоторканності. Відсутність свавілля у діях батька і матері.
2. Формування адекватної самооцінки у дитини. Розкривати потенціал дитини, давати можливість шукати себе в різних видах діяльності.
3. Долучати до реальних справ сім'ї. Можна проводити міні-наради за участі всіх членів сім'ї, спільно планувати сімейні справи.
4. Розвивати силу волі дитини. Навчити проявляти витривалість, сміливість, мужність, терпіння. Вчити докладати зусилля для досягнення мети.
5. Вчити планувати. Складати план дій. Велика і складна справа, спочатку можна вчитись розбивати на ряд конкретних дій.
6. З малих років долучати до праці. Вимагати виконання домашніх доручень.
7. Навчити спілкуватися з іншими дітьми, людьми. Модель поведінки батьків в сім'ї та соціумі.
8. Формувати моральні якості: доброту, порядність, співчуття, взаємодопомога, відповідальність.

Як усувати конфлікти між дітьми?

1. Усвідомте почуття, які відчуває дитина до брата чи сестри. Допоможіть усвідомити їх дитині. Скажіть, що розумієте її. Це принесе емоційне полегшення.
2. Намагайтеся знайти безпечний і нешкідливий вихід негативних почуттів: привчайте їх виражати в символічній формі (малюнок, ліплення, вірш), а не в лайці чи бійці. Навчити усвідомлювати почуття та вміти конструктивно їх висловити, а не забороняти.
3. Втручаючись в бійки, припиняйте їх негайно, не займайтеся з'ясуванням хто кривдник, хто жертва. Приділіть увагу постраждалій дитині, висловіть віру в здатність самостійно вирішувати свої суперечки без бійки. Не привчайте до того, що їх спір вирішать батьки. Привчайте самостійно вирішувати.
4. Дозвольте своїй дитині добровільно виражати свою любов до батьків і рідних. Ваша постійна модель поведінки перед очима

дитини. Вона вчиться виражати свою любов у вас.

5. Ставтеся до негативних почуттів дитини як до природних почуттів, а не до ознак того, що дитина зла, заздрісна, погана. Важливо зрозуміти: дитина не зможе впоратись зі своїми емоціями, в тому числі негативними.

Етапи прийняття надбаної інвалідності. Спіраль професора Е.Шухардт

Проаналізувавши більше тисячі історій людей з інвалідністю, у тому числі власну, Еріка Шухардт, науковець з Німеччини, змоделювала певний стереотип розвитку самосвідомості і психіки людини, що отримала інвалідність. Модель проста і наочна, корисна не тільки самим людям з інвалідністю, та їх близьким, а й фахівцям. Доповнюємо спіраль рекомендаціями для близького оточення та фахівців.

ПЕРША СТАДІЯ.

Інвалідність! Раптовий удар блискавки, стрес. Це біль і безпорадність, втрата відчуття часу і простору. Нездатність зрозуміти, що ж зі мною сталося. (Перший нижній виток спіралі).

Рекомендації близькому оточенню і фахівцям:

дати час усвідомити, що сталося і бути поруч. Дати достовірну, коректну інформацію. Спокійно сприймати заперечення. Вислуховувати і підтримувати. Не потрібно намагатися викликати на розмову, коли людина не готова. Не давати помилкову надію.

ДРУГА СТАДІЯ.

Чому я, а не хтось інший? ... Перша спроба усвідомлення того, що сталося, осмислення свого нового стану, статусу, можливих наслідків.

Рекомендації близькому оточенню і фахівцям:

вислуховувати, підтримувати, бути поруч.

ТРЕТЯ СТАДІЯ.

Чим так, краще ніяк! Агресія до всього навколишнього. Потім стан повної безнадійності, апатії ... З'являється бажання розлучитися із життям. Багато долають ці думки самі. Іншим потрібна допомога...

Рекомендації близькому оточенню і фахівцям:

важка стадія для тих, хто піклується про людину (службового

персоналу, родини, близьких), так як в цей період бувають спалахи злості і гніву. Часто негативні емоції спрямовані на близьке оточення. Важливо розуміти, що людина втрачає незалежність, свободу, здоров'я, чийсь любов, можливості, мрії. Злість може включати: втрату контролю, спробу суїциду, кінець надії на майбутнє, усвідомлення вразливості та обмеженості, втрату статусу, вибору, можливостей. Необхідно допомогти проговорити про те, що трапилось, дозволяючи знати, що гнів виправданий. Дозволяти поплакати. Не потрібно уникати людини, намагатися схвалювати її, висловлювати свій гнів.

ЧЕТВЕРТА СТАДІЯ.

Спроба залишитись на плаву, утриматись. Переговори з Богом, лікарями. Гарячковий пошук виходу. Виявлення рятувальної соломинки, але ... Знову небезпека! ... Необхідна загальна пильність.

Рекомендації близькому оточенню і фахівцям:

ця стадія не завжди очевидна, так як людина може бути занадто зосередженою на собі, здійснювати переговори з Богом. Це спроба відкласти неминуче і часто включає бажання продовжити життя без болю і фізичного дискомфорту. Потрібно бути гарним слухачем і дозволяти висловлювати людині свої надії і бажання. Не потрібно викликати нереальні надії і бажання.

П'ЯТА СТАДІЯ.

Знову депресія, відчуття марності всіх попередніх спроб впоратися з бідою. Втрата друзів, роботи. Можливі алкоголь, наркотики. Це дуже небезпечно! На цьому етапі зупиняються близько двох третин людей з інвалідністю. При затяжному періоді самотності і притуплені пильності навколишніх - можливі найсумніші наслідки.

Рекомендації близькому оточенню і фахівцям:

тут дуже важливо допомогти людині швидше перейти в наступну стадію.

Коблер-Росс визначила 2 типи депресії:

РЕАКТИВНА

(людина горює над тим, що вже втратила: контроль над тілом, роботу, сімейну роль тощо). Людина переживає цей тип депресії, часто відчуває сором, докори сумління, що вона є вантажем для коханих, що не може турбуватися про сім'ю, відчуває себе непривабливою і нікчемною. Ці почуття можуть бути дуже сильними. Необхідно показувати значимість людини, що вона заслуговує любові і поваги, що вона залишиться важливим і шанованим членом сім'ї, що про домашні і фінансові справи подбають, все буде добре.

ПОПЕРЕДНЯ

(людина пригнічена значущими втратами любові, майбутнього досвіду тощо). У цьому випадку не можна говорити про білі сторони складних речей, після цього він втратить всіх і все. Часто переживання відбувається в мовчанні. Необхідно бути поруч, тримати за руку.

ШОСТА СТАДІЯ.

Порятунок потопаючого-справа рук самого потопаючого: реалістична, вже без емоцій та оцінка своїх можливостей. При цьому дуже важливо поставити мету, намітити реальні шляхи до її досягнення. Наприклад, самому винайти конструкцію якого-якого пристосування, протезу, коляски або вступити до університету, академії, написати свою книгу, вивчити хоча б одну іноземну мову і т.д. Головне в тому, що безцільне життя - це не життя. І тоді починаєш розуміти, скільки часу згаяно: щось забувся, чогось взагалі не знав. Починаєш шукати інформацію, спеціальну літературу. Звертаєшся до друзів, вони звертаються до своїх друзів і т.д. Друзів стає багато і всі щиро бажають допомогти тобі. Ти стаєш авторитетом і лідером колективу. Приплив енергії і сили неймовірний.

Рекомендації близькому оточенню і фахівцям:

заохочувати до активних дій, демонструвати віру в цю людину і її можливості. Придбати необхідну літературу, інвентар, разом обладнати житлове приміщення під потреби. Направити на участь у реабілітаційних програмах.

СЬОМА СТАДІЯ.

Життя знову прекрасне і дивовижне. Йде процес впевненого і спокійного самоствердження. Мета стає все реальніше й ближче. І ось вона досягнута! Життя набула не тільки змісту, а й перспективи, створену твоїми руками, твоїм розумом, твоїм завзятим, непохитним, потужним характером. Але це ще не вершина.

Рекомендації близькому оточенню і фахівцям:

у сім'ї є певні обов'язки, відповідальність перед близьким оточенням. Пройшла успішна адаптація та соціалізація. Необхідно продовжувати створювати умови для розвитку потенціалу, участі у всіх сферах життя, шлях до інтеграції в суспільство. Нормалізація життя.

ВОСЬМА СТАДІЯ.

Придбання рівних прав та можливостей із звичайними людьми. До вершини спіралі доходять лише одиниці. Участь у громадських об'єднаннях людей з інвалідністю, щоб спільними зусиллями витягти з ізоляції й безнадійності тих, хто затримався на нижніх, найважчих і найнебезпечніших витках спіралі. Щоб спільно боротися за свої права. Принцип "ЛЮДИНА з ІНВАЛІДНІСТЮ допомагає ЛЮДИНІ з ІНВАЛІДНІСТЮ" дозволив країнам Західної Європи досягти успіхів в інтеграції людей з інвалідністю у суспільство.

Рекомендації близькому оточенню і фахівцям:

активна участь у житті родини, суспільства. Залучати до роботи в громадському русі. Залучати до розробки та участі у соціальних програм, законодавства спрямованого на вирішення питань

людей з інвалідністю. Або мати власну справу. Повна інтеграція в суспільство.

Треба усвідомлювати, що прийняття інвалідності може зайняти багато часу. І те що ця модель представлена в спіралі – значить може бути перехід ввєрх-вниз. Кожна людина унікальна, тому, звичайно, можуть бути відмінності у проходженні цих етап. Головне рухатись до своєї мети і самостійного життя.

МЕРЕЖА ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ ДЛЯ СІМ'Ї, ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

Подільський район:

вул. Копилівська, 31
+38(044) 467-15-05
+38(063) 245-08-27

Святошинський район:

бул. А.Курбаса,
буд. 18г

Шевченківський район:

вул. Коперника, 10
+38(044) 489-55-55

Солом'янський район:

вул. М. Кривоноса, 21
+38(044) 243-75-26

Печерський район:

пров. Філатова, 3/1
+38(044) 529-42-30

Оболонський район:

вул. Йорданська,
буд. 7-г
+38(044) 426-87-75

Деснянський район:

ул. С. Лифаря, 8
+38(044)515-66-00

Дніпровський район:

бул. Перова, 56
+38(068) 441-95-65

Дарницький район:

вул. Харківське
шосе, 57
+38(044)563-05-32

Голосіївський район:

вул. Маричанська, 5
+38(044) 258-73-32

МЕРЕЖА ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ З ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ ОБМЕЖЕННЯМИ

Дарницький район:

02068, м. Київ,
вул. Кошиця, 8
+38(044) 560-71-96

Деснянський район:

02156, м. Київ,
вул. Мілютенка, 10-а
+38(044) 513-15-67

Солом'янський район:

03061, м. Київ,
вул. Августина Волошина, 2
+38(044) 457-12-75

Оболонський район:

04211, м. Київ,
вул.Йорданська,7-г
+38(044) 419-94-79
+38(044) 464-75-44

Подільський район:

04423, м. Київ,
пр.Правди, 4,
+38(044) 222-77-25
+38(044) 222-39-32

МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР «НЕЗАЛЕЖНЕ ЖИТТЯ»

КИЇВСЬКОГО МІСЬКОГО ЦЕНТРУ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ ДЛЯ СІМ'Ї, ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

📍 03057, М. КИЇВ,
ВУЛ. О. ДОВЖЕНКА, 2
☎️ +38 (044) 456-11-28
✉️ KMCSSM@UKR.NET

МЕТОДИСТ:
ОСТРОЛУЦЬКА
ЛАРИСА ІВАНІВНА